

Távirányító-Mecorá 5785
2025. május 1.

A mecorá és a tálit – mi az összefüggés?

A Tóra talán egyik legszokatlanabb részében a *cáraá*tról olvassunk, erről a különleges bőrbetegségről, melyhez hasonlót nem találhatunk. Legalábbis ezt gondolhatnánk.

Ehhez képest meglepő, hogy a Talmud nem is egy, hanem mindjárt két állapotot hasonlít a *mecorá*hoz, vagyis a *cáraát* betegségében szenvedő emberhez: a gyászolóét és a kiközösítettét¹ (*menude*).

Ebben az egyedülálló szugijában (talmudi elemző szakaszban) találhatjuk **az egész Talmud talán legnagyobb, 3 x 14-es „táblázata”**². Hiszen nem kevesebb mint 14 kérdést sorol fel e három állapottal kapcsolatosan, mind a 14-et ugyanarra a mintára: ha a három közül az egyikben ismerünk egy törvényt, akkor azt vajon kiterjeszthetjük-e a másik kettőre is?

Például: ha az ünnepnap képes arra, hogy a gyászolást megszakítsa, akkor vajon képes-e arra, hogy a *mecorá* tisztulási folyama-

¹ A mai hallgatónak furcsa lehet, de a Talmud idejében a kiközösítés, vagyis a zsidó közösségből való – jellemzően ideiglenes – kizárás tipikus eljárás volt, a közösség önszabályozásának bevált módja, amivel a helytelenül viselkedő tagokat büntették, és sikeresen jobb belátásra is bírták. Ld. *Sulchán Áruh* JD 334:1.

² *Moéd Kátán* 14b-15b. A 14. téma: ünnepek, hajvágás, beburkolózás, tefilin, üdvözlés, Tóratanulás, mosás, ruha megszaggatása, ágyfordítás, munkavégzés, fürdés-kenés, cipőviselés, házaselet, áldozatok. A téma apropója, hogy a tárgyalt misna (3:1) említi a mecorát és a menudét, mint olyanokat, akiknek szabad megborotválkozniuk, ha éppen félünnepen telt le az idejük.

IV. évfolyam, 27. szám

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1084, Budapest, Scheiber Sándor u. 2.

Felelős kiadó-szerkesztő:

Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Alfredo Phipps, cottonbro studio @ Pexels

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 150 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

EVERGENS
RECLAIM YOUR BIRTHRIGHT

tát is meggyorsítsa? Vagy a kiközösített ember büntetését felfüggeszse?

Ezekből a kérdésekből pedig egyértelműen következik az, hogy a Talmud axiómának tekinti, hogy e három állapot gyökere közös. Mi lehet ez a közös gyökér?

„Mindaddig, amíg a negá [bőrbetegség] rajta van, tisztátalan, tisztátalan legyen. **Egyedül lakjon, a táboron kívül** legyen az ő lakhelye.” (Mózes 3., 13:46)

Mindhárom állapot az elkülönülésről, egyedül létről szól (héber szóval: *hitbodedut*). A kiközösítés lényege, hogy az egyént kizárják a közösségből, és egyedül marad. A bőrbetegség viselőjének a Tóra rendel el hasonló körülményeket. A gyászoló pedig nem is megy ki otthonról, nem jár zsinagógába³. Éppen ellenkezőleg: a közösség jön hozzá. Ha pedig bejön, nem ülhet le a szokott helyére.

E törvények szokatlannak és távolinak tűnhetnek legtöbbünk számára – és azt gondolhatnánk, hogy ez így van jól. Van azonban egy olyan praktikus következmény, amit sokan közülünk mindennap gyakorlunk (legalábbis a férfiak). Ez pedig a tálit viselésének módja.

Amikor beburkolózunk a tálitba, ezt mondjuk: „Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, aki megszenteltél minket parancsolataival, és meghagyta nekünk, hogy beburkolózzunk [lehitátéj] a citbe!” (Beráchat 60b alapján)

De miért is kellene „beburkolózni”? A Tóra ezt írja:

3 Moéd Kátán 23a, Sulchán Áruach JD 393:2. Van olyan vélemény, mely szerint maga a gyászoló is ítélet alatt van akkor, amikor a hozzátartozóját az égben megítélik. Ez megmagyarázza azt a Talmudban is említett szokást, mely szerint az eltávozás évfordulóján (jorcájt) az elhunyt fia böjtöl (ld. Nedárim 12a, Sulchán Áruach JD Remo 376:4).

4 Amikor az áldás mondásakor beburkolózunk a tálitba, akkor még ez a részlet is stimmet: a szájunk széléig kell lehúzni fentről (ld. Misna Berura 8:4).

5 Tökéletesen csak a tálit viselésének elejére burkolózunk be, vagyis a szánkig, pontosan úgy, ahogyan a Tóra mondja. Valójában a Talmud értelmezői vitatkoznak azon, hogy ez a feltétel elengedhetetlenül szükséges-e, vagy a talmudi szóhasználat csak a korabeli

„Rojtokat készíts magadnak, ruhád négy sarkára, amivel befeded [techásze] magadat.” (Mózes 5., 22:12)

A „befedés” fogalma a Tórában többször is megjelenik úgy, mint a ruha normális viselésének módja. A fej befedését azonban éppen a mecoránál találjuk meg:

„És a cáruá [beteg ember], akin van a csapás, a ruhái legyenek megszaggatva, a feje legyen megnyíratlan, és **a bajuszáig⁴ burkolózzon [jááte]**, és tisztátalan, tisztátalant kiáltson.” (Mózes 3., 13:45)

A héber nyelv ismerői számára feltűnhet, hogy a kétféle kifejezés a burkolózásra (טט and טט) igen hasonló, csak az utolsó gyökbetűjük tér el. A Talmud azonban azonosítja a kettőt, a már említett szakaszban, ami a mecorá, gyászoló és menude ember kapcsolatát taglalja.

Ennek kapcsán azt kérdezi, hogy honnan tudjuk, hogy be kell burkolózniuk? A válaszból kiderül, hogy a mecorá kapcsán ebből a tórai mondatból, a gyászolót pedig Jechezkel prófétától, aki pontosan ugyanezt a kifejezést használja rá (24:17).

Ez pedig két alapvető kérdést vet fel. Az első az, hogy **miért kell a tálitba úgy beburkolóznunk, mintha gyászolók vagy betegek lennénk?** A másik pedig az, hogy ha ez valóban szükséges, akkor vajon miért csak az áldás mondásakor tesszük, amikor a tálitot magunkra vesszük⁵?

Mindkét kérdést megválaszolhatjuk a fentebb említett elv alapján. A háromféle „számkivetett” (a mecorá, a menude és a gyászoló) közös

viseletet tükrözi (ld. Tur, Bét Joszef OC 8:1). A halacha azonban az, hogy a szigorító véleménynek is eleget teszünk, mivel ez nem ütközik különösebb akadályba.

A gyakorlatban persze igencsak nehéz tenné az imát, ha végig így kellene viselnünk. Viszont ha valóban szükséges lenne, megoldhatnánk, a pusztában vándorló arabokhoz hasonlóan (a halacha is így nevezi ezt: *átifát jismáelim*), akiknek csak a szeme látszik ki, és feltehetően a mecorás embereknek is pontosan ezt kellett tenniük.

További érdekesség, hogy még egy téma kapcsán találjuk meg az *ituf* / beburkolózás kötelességét: a *kosz sel bráchá*, vagyis az – étkezés után mondott – áldás poharánál, melyről a Talmud azt írja, hogy ez a 10 feltétel közül az egyik (Beráchat 51a, ld. még Sulchán Áruach OC 183:1).

nevezője az, hogy azért különülnek el, hogy elmélyüljenek. Mindez erőt adhat az olyan időkben, amikor mi is így vagy úgy de elkülönülésre kényszerülünk. Ezek a magányos pillanatok szükségeselek a saját lelki épülésünkhöz.

Ezért kell beburkolóznunk a táltba is, és ezért elég csak az ima elején így tennünk. Hiszen a mi imánk ideális formája a *tefilá becbur* [közösségi ima], melynek során együtt vagyunk a többiekkel. A kiindulási pontja azonban a magányos elmélyülés, a saját privát szféránk, melynek magánkérelmeit a közösségen keresztül vissziuk a Teremtő színe elé.

OMERSZÁMLÁLÁS

Áldások a micvákra és a Tórára – állva vagy ülve?

Az omerszámlálás egyike azoknak a micvák-nak, amelyeket állva hajtunk végre és az áldást is állva kell rá mondanunk. Ezt abból tanuljuk, hogy azok a kévék is, amiket az első nap bemutatunk (Mózes 3., 23:9), állnak a mezőn, és a Tóra ezt külön kiemeli:

„Hét hetet számolj magadnak, amikor elkezdődik a kaszálása az álló búzá-nak, kezdj el számolni hét he-tet.” (Mózes 5., 16:9)

A korai bölcsek beszélnek egy különleges tal-mudi tanulás módról⁶, mely hat micvát kapcsol össze egyetlen szó által: *láchem* [nektek]. Mind a hat micvát, amiben ez a szó meg van említve, állva teljesítjük: omerszámlálás, holdszentelés, cicit (csak a kezdeti beburkolózás), sófár, luláv és körülmetélés.

Ez a logika azt diktálná, hogy csak ezek azok, amikhez felállunk, de például a Tóratanulásra mondott áldásokra nem. A *Misna Berura* azonban a cicit kapcsán azt írja:

„Beburkolózni azért kell állva, mert egyike a hat [fent felsorolt] micvának, áldani pedig azért, mert **minden micvára mondott áldásnál állunk.**” (8:2)

Ez utóbbi állításához forrást nem jelöl meg, csak annyit ír a lábjegyzetben: „nyilvánvaló [pá-sut]”.

A Bét Jozsefugyanitt azonban már említ forrást ugyanerre: a *Jeruzsálemi Talmud* nevében azt idézi, hogy „minden micvát állva kell mondani”, ez azonban nem vonatkozhat az élvezeti áldások-ra, hiszen azokról tudjuk, hogy ülve mondan-dóak. A probléma ismét az, hogy ezt a Jeruzsálemi Talmudbeli forrást azóta sem siker-ült megtalálni.

Az *Áruch HáSulchán* azt írja, hogy a Tórára mon-dott áldásokat mondhatjuk akár állva, akár ülve (OC 47:7).

Azt, hogy maga a Tóra tanulása történhet-e ül-ve, már a Talmud is tárgyalja:

„Mózes napjaitól Rábán Gámlíelig nem tanultak Tórát, csak állva. Mióta meghalt Rábán Gámlíel, gyengeség szállt le a világra, és azóta ülve is tanulha-tunk.” (Megilá 21a)

Ennek kapcsán említi a Pné Jehosúa, hogy a logi-ka azt diktálja, hogy azokat az áldásokat mon-djuk állva, amelyeket állva is teljesítünk. Tórát

6 Gezerá sává, szó szerint „egyenlő végzés”. Ez egyike azoknak a klasszikus módoknak, ahogyan a Bölcsek a Tórából konkrét törvé-nyeket tanulnak ki. A Talmud szerint „az ember nem tanulhat saját ma-gától egy gezerá sávát” (*Peszáchim* 66b), azaz hagyományra van szüksége, melyet a mestereitől kapott, akik szintén a mestereiktől – és így tovább, egészen Mózesig, a Szináj hegyéig.

Rábán azonban nem így értelmezi ezt a tanítást (ld. *Sevuot* 7a, *Széfér HáMicvot Hászágot*, *Sorásim* 2:3). Az ő magyarázata szerint a Bölcsek

hagyományban a gezerá sávának az alapelemeit kapták csak meg, azt, hogy mely szavak használhatóak fel a tanuláshoz. Magukat a kapcsolatokat igenis a saját logikájuk alapján állíthatják össze.

Ez azért érdekes a mi szempontunkból, mert pontosan ez a gezerá sává, amiből a 6 kapcsolódó micvát tanuljuk, melyekben állnunk kell, nem található meg a Talmudban. Mindezzel együtt számíthatjuk úgy, hogy mi megkaptuk azokat hagyományban, a Talmud után élt mestereinktől (*Abudraham*, *Kol Bo*).

tanulhatunk ülvé is, így az áldást is mondhatjuk ülvé.

„Nem szükséges minden micvára mondott áldáshoz állni, csak azokhoz, melyeknek a micvájának a lényegét állva teljesítjük, mint a hat [fent felsorolt] micvát, amit az omerből tanulunk.”

Ez a vélemény egyértelműen – és meglátásom szerint igen logikusan – vitatkozik a *Misna Ber-*

urával, ezért aki a Tórára reggel az áldásokat ülvé mondja, az nem követ el ezzel hibát.

Ugyanakkor az sem cselekszik helytelenül, aki állva mondja, hiszen ez a Tóratanulás tökéletes, eredeti formája. Továbbá a *Bach* is amellett érvel, hogy minden micvára mondott áldáshoz álljunk fel, mivel az van benne, hogy „megparancsolta nekünk”, ami egyfajta szolgálatot ír elő. Márpedig a kohénok a Szentélyben állva szolgáltak (OC 8).

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:26 és 19:38 között.

Szombat kimenetele: 20:51.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulás, majd minche. 18:30-tól Kábálát Sábát.

A héten ismét nagy szeretettel köszöntjük visszatérő vendégünket, *Villányi Benjámint*, aki az ima előtt fog tanítást tartani nekünk!

Köszönjük *Szalai Miklós* filozófusnak a múlt heti beszélgetést!

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:02-ig.

Hétfő és csütörtök reggel 8:00-kor imádkozunk a Rumbach utcai zsinagógában.

Szerda reggel 7:30-kor imádkozunk a Bét Jehuda zsinagógában.

Szombat reggeli imák a Bét Jehuda zsinagógában május hónapban:

Május 10-én (jövő héten!), *Ácháré Mot-Kedosim* szombatján és

Május 24-én, *Behár-Bechukotáj* szombatján 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz!

Figyelem: ezen a héten (*május 3-án*) a hosszú hétvége miatt kivételesen nem lesz ima szombat reggel (pénteken este viszont igen)!

